

Aktuální problémy českého školství očima veřejnosti

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2003</i>
Otázky:	<i>OR.52, OR.53, OR.54</i>
Termín terénního šetření:	<i>8. – 15. září 2003</i>
Počet respondentů:	<i>1030</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>6. října 2003</i>
Kód tiskové informace:	<i>or31006</i>
Zpracovala:	<i>Naděžda Horáková</i>
Autor výzkumu:	<i>Doc. PhDr. Petr Matějů, PhD.</i>

V rámci šetření Naše společnost 2003 jsme v září věnovali pozornost aktuálním problémům našeho školství. Respondenti měli možnost vyjádřit svůj názor na rovnost v přístupu ke vzdělávání, na víceletá gymnázia, soukromé střední školy apod.

Tabulka 1: Názory veřejnosti na rovnost v přístupu ke vzdělávání¹ - míra souhlasu respondenta s uvedenými výroky (v %). Dopočet do 100% tvoří odpovědi „nevím“.

	Rozhodně souhlasí	Spíše souhlasí	Spíše nesouhlasí	Rozhodně nesouhlasí	Souhlas/nesouhlas
Skutečně kvalitní vzdělání mohou svým dětem u nás zajisti jen bohatí.	18	36	34	10	54/44
O tom, jaké kdo dosáhne vzdělání, rozhodují jen schopnosti a vůle studovat.	19	41	32	6	60/38
To, že někteří lidé dosáhnou vyššího vzdělání než jiní, je způsobeno různými schopnostmi a proto s tím nelze nic dělat.	13	42	30	8	55/38
Mnoho nadaných dětí u nás nedostane šanci studovat.	20	44	24	6	64/30

¹ Otázka: „Do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky o nerovnostech v šancích na vzdělávání?“

Více než polovina českých občanů (54%) se domnívá, že skutečně kvalitní vzdělání mohou svým dětem zajistit pouze bohatí. Z podrobnější analýzy sociodemografických charakteristik vyplynulo, že vzdělání za výsadu bohatých považují relativně častěji muži, dotázaní ve věku nad 45 let, občané se špatnou životní úrovní, lidé vyučení (bez maturity), voliči KSČM a respondenti nesympatizující s žádnou z našich politických stran.

6 z 10 obyvatel České republiky věří, že o dosaženém vzdělání rozhodují pouze schopnosti a vůle každého jednotlivce. V našem šetření se tento názor objevoval častěji u respondentů do 30 let věku, s dobrou životní úrovní, obyvatel středních a severovýchodních Čech a voličů ODS.

Podle 55% Čechů je to, že někteří lidé dosáhnou vyššího vzdělání než jiní, způsobeno různými schopnostmi a proto s tím nelze nic dělat. O něco častěji tento názor vyjádřili lidé vyučení (bez maturity), obyvatelé severovýchodních Čech, nejmenších obcí (do 800 obyvatel) a větších obcí (od 2 do 5 tisíc obyvatel). Naopak 38% respondentů s tímto názorem nesouhlasí.

Obavu, že v naší zemi mnoho nadaných dětí nedostane možnost studovat, vyjádřily téměř dvě třetiny (64%) respondentů. Relativně častěji s výrokem souhlasili dotázaní žijící v moravskoslezském regionu a voliči KSČM. Nesouhlasné stanovisko se objevilo u 30% respondentů, a to častěji u absolventů středních škol s maturitou a vysokoškoláků, mladých lidí ve věku od 15 do 19 let, obyvatel středních Čech a voličů ODS a US-DEU.

V další otázce nás zajímal postoje veřejnosti k víceletým gymnáziím. I zde respondenti vyjadřovali míru souhlasu či nesouhlasu s předloženými výroky.

Tabulka 2: Názory veřejnosti na víceletá gymnázia² (v %). Dopočet do 100% tvoří odpovědi „nevím“.

	Rozhodně souhlasí	Spíše souhlasí	Spíše nesouhlasí	Rozhodně nesouhlasí	Souhlas/nesouhlas
Víceletá gymnázia umožňují dát dětem výrazně lepší vzdělání.	19	44	17	4	63/21
Kdyby kvalita základních škol byla vyšší, víceletá gymnázia by nemusela existovat.	14	29	33	7	43/40
Víceletá gymnázia umožňují bohatým zajistit svým dětem lepší podmínky.	13	32	32	11	45/43
Víceletá gymnázia výrazně zvyšují šanci na přijetí na vysokou školu.	29	41	11	4	70/15
Všechny děti by se měly bez ohledu na talent, schopnosti či sociální původ co nejdéle vzdělávat společně.	21	35	26	8	56/34
Na existenci víceletých gymnázií doplácí děti, které tam nemohou studovat.	11	26	33	12	37/45

Téměř dvě třetiny (63%) dotázaných věří, že víceletá gymnázia umožňují dát dětem výrazně lepší vzdělání. Názor opačný mají pak přibližně 2 z 10 Čechů

² Otázka: „Do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky o víceletých gymnáziích?“

(21%). Za příčinu existence víceletých gymnázií považuje 43% obyvatel naší země nedostatečnou kvalitu základních škol a téměř stejný podíl respondentů (40%) s předloženým výrokiem nesouhlasilo. Souhlas s tvrzením, že víceletá gymnázia umožňují bohatým zajistit dětem lepší podmínky, vyjádřila necelá polovina všech dotázaných (45%). Přibližně stejný podíl respondentů (43%) má názor opačný. Podle 70% českých občanů mají studenti víceletých gymnázií větší šanci na přijetí na vysokou školu a pouze 15% dotázaných se domnívá, že tomu tak není. Více jak polovina dotázaných (56%) vyjádřila názor, že by se měli všechny děti co nejdéle vzdělávat společně. Třetina respondentů (34%) s tím ale nesouhlasí. 37% českých občanů se obává, že na existenci víceletých gymnázií doplácí děti, které tam nemohou studovat, 45% pak věří, že tomu tak není.

Tabulka 3: Názory veřejnosti na soukromé střední školy³ (v%). Dopočet do 100% tvoří odpovědi „nevím“.

	Rozhodně souhlasí	Spíše souhlasí	Spíše nesouhlasí	Rozhodně nesouhlasí	Souhlas/nesouhlas
Soukromé střední školy nejsou o nic lepší než státní.	29	35	15	3	64/18
Soukromé střední školy jsou zapotřebí, protože představují konkurenci státním školám.	13	37	27	10	50/37
Soukromé střední školy umožňují investovat do vzdělání těm, kteří si uvědomují jeho hodnotu.	12	35	29	11	47/40
Soukromé střední školy jsou řešením pro ty, kteří se nedostanou na státní školu a skončili by na učilišti.	25	46	14	5	71/19

Souhlas s výrokiem, že soukromé střední školy umožňují investici do vzdělání těm, kteří si uvědomují jeho hodnotu vyjádřila necelá polovina Čechů (47%), dalších 40% dotázaných ale s výrokiem nesouhlasilo. Pro polovinu všech dotázaných představují soukromé střední školy konkurenci školám státním, ale pro téměř dvě třetiny obyvatel naší země (64%) nejsou tyto soukromé školy v porovnání s těmi státními o nic lepší. 7 z 10 dotázaných dokonce souhlasí s tvrzením, že soukromé střední školy jsou řešením pro ty, kteří neuspějí na školách státních.

³ Otázka: „Do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky o soukromých středních školách?“